

บทที่ 3

โครงสร้างการส่งออกและระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย

โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย

ปัจจัยกำหนดการส่งออก

การที่ประเทศจะส่งออกสินค้าได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น อัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติของประเทศผู้ซื้อสินค้าออก ปริมาณการผลิตในประเทศ ต้นทุนการผลิต อัตราเงินเฟ้อ นโยบายการค้าต่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และนโยบายของประเทศ ดังนี้ (รัตนา สายคณิต, 2544, หน้า 198-201)

1. อัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติของประเทศผู้ซื้อสินค้าออก ถ้าหากต่างประเทศที่เป็นผู้ซื้อสินค้าออกของประเทศมีอัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติค่อนข้างสูง ต่างประเทศก็จะนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศส่งสินค้าขายไปยังต่างประเทศนั้นได้มากขึ้น
2. ปริมาณการผลิตในต่างประเทศ ถ้าเกินความต้องการบริโภคในประเทศ ก็ทำให้ประเทศมีสินค้าส่วนเกินความต้องการที่สามารถส่งออกได้ แต่ถ้าประเทศผลิตสินค้าได้ไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคก็จะมีสินค้าเหลือเพื่อการส่งออก แม้ว่ามีสินค้าส่วนเกินอยู่มากก็ไม่ได้หมายความว่าส่งออกได้มาก เพราะการส่งออกยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย
3. ต้นทุนการผลิตในประเทศที่ผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำกว่า ต้นทุนการผลิตของประเทศคู่แข่ง ก็จะสามารถขายสินค้าออกได้ในราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่งจนทำให้สามารถส่งออกได้ในราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่ง ทำให้สามารถส่งออกได้มาก แต่ถ้าต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ราคาส่งออกสูงก็ย่อมส่งออกได้น้อย เพราะไม่สามารถขายแข่งกับสินค้าของประเทศอื่นได้

4. อัตราเงินเฟ้อ ประเทศที่ประสบปัญหาเงินเฟ้อสูง ดัชนีราคาสูงขึ้นมาก เพราะราคาสินค้าและราคาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ สูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่น ๆ ได้ จึงส่งออกได้น้อยลง

5. นโยบายการค้าของต่างประเทศ ส่งเสริมการค้าเสรีหรือกีดกันการค้า ถ้าต่างประเทศที่นำเข้ามีนโยบายการค้าเสรี เก็บภาษีขาเข้าในอัตราร้อย ไม่กีดกันการค้าโดยอาศัยมาตรการต่าง ๆ เช่น การกำหนดมาตรฐานสุขอนามัยค่อนข้างสูง ก็จะทำให้ประเทศสามารถส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศนั้นได้มาก แต่ถ้าต่างประเทศที่เป็นประเทศผู้นำเข้าใช้นโยบายกีดกันสินค้าเข้าหรือกำหนดอัตราร้อยขาเข้าค่อนข้างสูง ก็จะทำให้ประเทศส่งออกสินค้าไปยังประเทศนั้นได้น้อยลง

6. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ราคาสินค้าส่งออกจะสูงหรือต่ำในสายตาของผู้ซื้อในต่างประเทศจะขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศด้วย เช่น หากปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 45 บาท แต่ถ้าเงินบาทมีค่าอ่อนตัวลงเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศ (เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 50 บาท) ราคาสินค้าส่งออกจะค่อนข้างต่ำในสายตาของชาวต่างประเทศ จะทำให้ประเทศส่งออกได้มากขึ้น แต่ถ้าเงินสกุลของประเทศมีค่าแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 35 บาท) ราคาสินค้าส่งออกจะค่อนข้างสูงในสายตาของชาวต่างประเทศ จะทำให้ประเทศส่งออกได้น้อยลง

7. นโยบายของประเทศในการส่งเสริมการส่งออก คือ การให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อการส่งออก การหาแหล่งตลาดสินค้าออกใหม่ ๆ การควบคุมดูแลคุณภาพสินค้าออกให้ตรงตามมาตรฐาน มาตรการต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมการส่งออกของประเทศ

โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2552 (ดูตาราง 4 ประกอบ) พบว่า การส่งออกสินค้าโดยรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม เป็นโครงสร้างหลักในการส่งออกสินค้าของประเทศไทย โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 75 ถึงร้อยละ 78 ของการส่งออกทั้งหมด (ดูตาราง 5 ประกอบ) สินค้าอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีการส่งออก มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2552 อย่างไรก็ดี ในปี พ.ศ. 2552 การส่งออกสินค้า

อุตสาหกรรม มีมูลค่าการส่งออกลดลงจากปี พ.ศ. 2551 จาก 4,405,983.91 ล้านบาท เป็น 3,967,534.99 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2552

การส่งออกสินค้าเกษตรกรรม มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2551 แต่ในปี พ.ศ. 2552 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรลดลงจาก 662,228.94 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 385,771.01 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2552 ด้านการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2553 และการส่งออกสินค้า อุตสาหกรรมการเกษตร สินค้าแร่และเชื้อเพลิง มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2552

ตาราง 4

โครงสร้างสินค้าออกของประเทศไทยปี พ.ศ. 2543-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	สินค้า เกษตรกรรม	สินค้า อุตสาหกรรม การเกษตร	สินค้า อุตสาหกรรม	สินค้าแร่ และเชื้อเพลิง	สินค้าอื่น ๆ	รวม
2543	291,956.12	187,698.56	2,115,413.97	97,398.98	75,597.13	2,768,064.76
2544	312,527.81	213,492.46	2,171,481.93	90,699.83	96,501.87	2,884,703.89
2545	305,417.54	218,941.60	2,226,390.07	86,242.78	86,949.40	2,923,941.39
2546	365,037.54	247,582.44	2,542,797.93	95,639.65	74,572.56	3,325,630.12
2547	414,523.88	255,650.25	2,994,110.75	148,086.55	61,318.12	3,873,689.56
2548	418,069.86	280,160.72	3,470,160.67	206,894.26	63,405.52	4,438,691.03
2549	499,675.26	303,069.70	3,808,883.29	262,553.60	63,190.39	4,937,372.24
2550	522,531.78	327,300.13	4,154,482.73	258,268.32	39,536.26	5,302,119.22
2551	662,228.94	385,771.01	4,405,983.91	397,376.12	11.15	5,851,371.14
2552	559,458.63	384,298.06	3,967,534.99	283,295.95	0.98	5,194,588.61

ที่มา. จาก โครงสร้างสินค้าออกของไทย ปี 2535-2552 (ม.ค.-ธ.ค.), โดย กรมส่งเสริมการส่งออก, 2553ก, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก http://www2.ops3.moc.go.th/export/market_export/report.asp

ตาราง 5

สัดส่วนโครงสร้างสินค้าออกของประเทศไทยปี พ.ศ. 2543-2552 (หน่วย: ร้อยละ)

ปี พ.ศ.	สินค้าเกษตรกรรม	สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร	สินค้าอุตสาหกรรม	สินค้าแร่ และเชื้อเพลิง	สินค้าอื่น ๆ	รวม
2543	10.55	6.78	76.72	3.52	2.73	100.00
2544	10.83	7.40	75.28	3.14	3.35	100.00
2545	10.45	7.49	76.14	2.95	2.97	100.00
2546	10.98	7.44	76.46	2.88	2.24	100.00
2547	10.70	6.60	77.29	3.82	1.58	100.00
2548	9.42	6.31	78.18	4.66	1.43	100.00
2549	10.12	6.14	77.14	5.32	1.28	100.00
2550	9.86	6.17	78.36	4.87	0.75	100.00
2551	11.32	6.59	75.30	6.79	0.00	100.00
2552	10.77	7.40	76.38	5.45	0.00	100.00

ที่มา. จาก สัดส่วนโครงสร้างสินค้าออกของประเทศไทยปี 2543-2552, โดย กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2553ง, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก http://www2.ops3.moc.go.th/export/struct_export/report.asp

ภาวะการส่งออกของประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2552 เป็นปีที่ภาคส่งออกของไทยต้องเผชิญกับภาวะหดตัวอย่างรุนแรงที่ระดับร้อยละ 14.2 โดยสัญญาณการหดตัวเริ่มมาตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2551 ต่อเนื่องมายังสามไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2552 ส่งผลให้การส่งออกของไทยในช่วงไตรมาสที่ 1 ถึงไตรมาสที่ 3 หดตัวร้อยละ 21.5 จากที่ขยายตัวในระดับสองหลักติดต่อกันมาตลอด 6 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เนื่องจากวิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาลุกลามเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และขยายวงกว้างสู่ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง โดยเฉพาะเศรษฐกิจประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ที่ประเทศไทยพึ่งพิงการส่งออกกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าส่งออกโดยรวมของประเทศ ขณะเดียวกันการส่งออกยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการคาดการณ์ โดยเฉพาะการระบอบการ

ใช้หวัคใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2552 ที่สร้างความกังวลต่อการบริโภค และการลงทุนไปทั่วโลก นอกจากนี้เงินบาทที่แข็งค่าขึ้นตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 เป็นปัจจัยสำคัญที่บั่นทอนความสามารถในการแข่งขัน และรายได้ของผู้ส่งออก อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2552 การส่งออกกลับมาขยายตัวอีกครั้งจากคำสั่งซื้อที่เริ่มกลับเข้ามาหลังจากเศรษฐกิจโลกมีสัญญาณฟื้นตัวดีขึ้น ขณะที่ผู้ส่งออกมีการปรับกลยุทธ์ การทำตลาด โดยส่วนหนึ่งเร่งหาตลาดใหม่ที่มีศักยภาพและยังมีช่องว่างในการเจาะตลาด ส่งผลให้การส่งออกของไทยในไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552 กลับมาขยายตัวได้อีกครั้งใน อัตราร้อยละ 11.9 (ศูนย์ข้อมูลการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ, 2553)

สินค้าส่งออกของประเทศไทย 10 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2550 ถึงปี พ.ศ. 2552 ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มีมูลค่าการส่งออก 597,059.91 ล้านบาท 605,313.98 ล้านบาท และ 545,468.74 ล้านบาท รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มีมูลค่าการส่งออก 447,109.39 ล้านบาท 513,154.20 ล้านบาท และ 378,348.86 ล้านบาท อัญมณีและเครื่องประดับ มีมูลค่าการส่งออก 185,149.57 ล้านบาท 274,093.15 ล้านบาท และ 333,699.44 ล้านบาท แผงวงจรไฟฟ้า มีมูลค่าการส่งออก 290,349.51 ล้านบาท 237,972.57 ล้านบาท และ 219,508.67 ล้านบาท น้ำมันสำเร็จรูป มีมูลค่าการส่งออก 258,268.32 ล้านบาท 259,739.09 ล้านบาท และ 184,620.85 ล้านบาท ข้าว มีมูลค่าการส่งออก 119,215.43 ล้านบาท 203,219.08 ล้านบาท และ 172,207.65 ล้านบาท เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าการส่งออก 157,685.96 ล้านบาท 176,877.00 และ 169,054.64 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ยาง มีมูลค่าการส่งออก 125,960.69 ล้านบาท 149,894.85 ล้านบาท และ 152,799.52 ล้านบาท เคมีภัณฑ์ มีมูลค่าการส่งออก 135,072.99 ล้านบาท 141,693.83 ล้านบาท และ 152,208.92 ล้านบาท และเม็ดพลาสติก มีมูลค่าการส่งออก 179,511.99 ล้านบาท 181,158.74 ล้านบาท และ 151,978.84 ล้านบาท ตามลำดับ (คูตาราง 6 ประกอบ)

ตาราง 6

สินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของประเทศไทยปี พ.ศ. 2550-2552

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	ปี พ.ศ.		
	2550	2551	2552
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	597,059.91	605,313.98	545,468.74
2. รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	447,109.39	513,154.20	378,348.86
3. อัญมณีและเครื่องประดับ	185,149.57	274,093.15	333,699.44
4. แผงวงจรไฟฟ้า	290,349.51	237,972.57	219,508.67
5. น้ำมันสำเร็จรูป	258,268.32	259,739.09	184,620.85
6. ข้าว	119,215.43	203,219.08	172,207.65
7. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	157,685.96	176,877.00	169,054.64
8. ผลิตภัณฑ์ยาง	125,960.69	149,894.85	152,799.52
9. เคมีภัณฑ์	135,072.99	141,693.83	152,208.92
10. เม็ดพลาสติก	179,511.99	181,158.74	151,978.84
รวมส่งออก 10 รายการ	2,377,831.52	2,743,116.48	2,459,896.12
อื่น ๆ	2,924,287.70	3,108,254.66	2,734,692.50
รวมส่งออกทั้งสิ้น	5,302,119.22	5,851,371.14	5,194,588.61

ที่มา. จาก สินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของไทย ปี 2548-2552 (ม.ค.-ธ.ค.), โดยกรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2553จ, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก http://www2.ops3.moc.go.th/export/export_topn_5y/report.asp

ตลาดการส่งออกของประเทศไทย

ตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย อันดับ 1 คือ กลุ่มประเทศอาเซียน การส่งออกในปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่า 1,106,491.97 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.30 ของการส่งออกทั้งหมด ตลาดส่งออกรองลงมา คือ กลุ่มสหภาพยุโรป มีมูลค่า 618,757.83 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 11.91 สหรัฐอเมริกามีมูลค่า 567,698.73 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.93 และประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่า 535,876.27 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.32 ตามลำดับ (ดูตาราง 7-8 ประกอบ)

ตาราง 7

ตลาดส่งออกสำคัญของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2545-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	อาเซียน	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สหภาพยุโรป	ประเทศอื่น ๆ	รวม
2545	582,130.28	427,023.43	579,071.63	454,479.47	881,236.59	2,923,941.39
2546	684,943.21	471,956.25	565,094.87	507,836.16	1,095,799.63	3,325,630.12
2547	852,487.24	541,487.66	622,496.98	579,457.51	1,277,760.18	3,876,389.56
2548	975,867.90	602,899.87	680,321.96	603,096.27	1,576,505.03	4,436,691.03
2549	1,029,179.98	623,930.99	740,695.70	685,248.24	1,858,317.33	4,937,372.24
2550	1,129,092.27	625,037.13	669,511.38	747,952.79	2,130,525.65	5,302,119.22
2551	1,319,391.23	661,565.54	667,746.82	769,773.59	2,432,893.96	5,851,371.14
2552	1,106,491.97	535,876.27	567,698.73	618,757.83	2,365,763.81	5,194,588.61

ที่มา. จาก โครงสร้างสินค้าออกของไทย ปี 2535-2552 (ม.ค.-ธ.ค.), โดย กรมส่งเสริมการค้า
ส่งออก, 2553ก, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก [http://www2.ops3.moc.go.th/export/
market_export/report.asp](http://www2.ops3.moc.go.th/export/market_export/report.asp)

ตาราง 8

สัดส่วนของตลาดส่งออกสำคัญของประเทศไทย (หน่วย: ร้อยละ)

ปี พ.ศ.	อาเซียน	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	สหภาพยุโรป	ประเทศอื่น ๆ	รวม
2545	19.91	14.60	19.80	13.54	15.54	100.00
2546	20.60	14.19	16.99	15.24	15.27	100.00
2547	22.01	13.98	16.07	14.96	14.96	100.00
2548	21.99	13.58	15.33	13.59	13.59	100.00
2549	20.84	12.64	15.00	13.88	13.88	100.00
2550	21.30	11.79	12.63	14.11	14.11	100.00
2551	22.55	11.31	11.41	13.16	13.16	100.00
2552	21.30	10.32	10.93	11.91	11.91	100.00

ที่มา. จาก สัดส่วนของตลาดส่งออกสำคัญของประเทศไทย, โดย กรมส่งเสริมการค้า
ส่งออก, 2553ก, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก [http://www2.ops3.moc.go.th/export/market
_export/report.asp](http://www2.ops3.moc.go.th/export/market_export/report.asp)

แนวโน้มการส่งออกของไทยในปี พ.ศ. 2553

การส่งออกของไทยในปี พ.ศ. 2553 มีแนวโน้มกระเตื้องขึ้นจากฐานมูลค่าส่งออกในปี พ.ศ. 2552 ที่ลดต่ำลงมาก และมีความเป็นไปได้สูงที่มูลค่าส่งออกจะกลับมายาวตัวในปี พ.ศ. 2553 โดยมีปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการส่งออก ดังนี้ (ศูนย์ข้อมูลการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ, 2553)

1. การฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจและการค้าโลกจะทำให้คำสั่งซื้อสินค้าเริ่มกลับเข้ามามากขึ้น หลังจากสต็อกสินค้าในหลายประเทศลดลงมาก ทั้งนี้ แม้เศรษฐกิจของประเทศตลาดส่งออกสำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น จะยังคงเปราะบางและต้องอาศัยระยะเวลาในการฟื้นตัวอีก แต่เศรษฐกิจและการค้าโลกโดยรวมจะสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก นำโดยจีนและอินเดีย รวมทั้งภูมิภาคอาเซียน และออสเตรเลียที่ฟื้นตัวขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านนโยบายการเงินและการคลังของภาครัฐ ส่งผลให้มีการเร่งนำเข้าสินค้าเพื่อรองรับภาคการผลิตที่ฟื้นตัว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไทยมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ข้างต้น โดยพิจารณาได้จากสัดส่วนการส่งออกของไทยไปยังตลาดเอเชีย (ไม่รวมญี่ปุ่น) และออสเตรเลียเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 56 ของมูลค่าส่งออกรวมของไทยในปี พ.ศ. 2552 เทียบกับร้อยละ 48 ในปี พ.ศ. 2547

2. การเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศ (Free Trade Area--FTA) ในปี พ.ศ. 2553 ข้อตกลงการค้าเสรีที่ไทยมีส่วนเกี่ยวข้อง 2 ฉบับ ได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area--AFTA) มีผลบังคับให้ประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ต้องลดภาษีนำเข้าในบัญชีรายการลดภาษีภายใต้ Common Effective Preferential Tariff (CEPT) ให้เหลือร้อยละ 0 ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553 จำนวน 8,300 รายการ ส่วนประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ คือ ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า ททยลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0 ภายในปี พ.ศ. 2558 ทำให้สินค้าส่งออกสำคัญของไทยหลายรายการมีโอกาสเข้าไปเจาะตลาดประเทศคู่เจรจาได้มากขึ้น อาทิ สินค้าเกษตรแปรรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ เป็นต้น เช่นเดียวกับเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China FTA--ACFTA) ซึ่งกำหนดให้ประเทศคู่เจรจาลด

ภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0 สำหรับสินค้าปกติ (normal list) ภายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553 ซึ่งช่วยกระตุ้นการส่งออกไปจีนได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ การส่งออกของไทยไปจีนและอาเซียนในปี พ.ศ. 2552 มีสัดส่วนรวมกันสูงถึงร้อยละ 0.7 ของมูลค่าส่งออกรวมของไทย

3. ราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งจากปัจจัยพื้นฐานด้านผลผลิตในตลาดโลกที่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการเกิดโรคระบาดและภัยธรรมชาติในประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรสำคัญของโลก ทำให้พืชผลเกษตรหลายรายการ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อย มีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้การเก็งกำไรของนักลงทุนในตลาดสินค้าโภคภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2553 เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ราคาสินค้าเกษตรขยับสูงขึ้นนอกเหนือไปจากปัจจัยด้านความต้องการสินค้าเกษตรที่จะเพิ่มขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกโดยรวมเป็นประเด็นที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เช่น เงินบาทมีแนวโน้มผันผวนในทิศทางแข็งค่าจากเงินทุนที่ไหลเข้าสู่ภูมิภาคเอเชีย รวมถึงประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และการลดค่าเงินของประเทศคู่แข่งและคู่ค้าสำคัญของไทย เช่น ประเทศเวียดนาม ซึ่งทำให้ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยบางรายการลดลง เมื่อประกอบกับประเทศต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มในการนำมาตราการทางการค้าที่มิใช่ภาษี (Non-Tariff Measures--NTMs) มาใช้เป็นเงื่อนไขในการทำการค้าอย่างเข้มข้นขึ้นเป็นลำดับ ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่บั่นทอนความสามารถในการส่งออกของไทยในปี พ.ศ. 2553 เป็นอย่างมาก

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกของประเทศไทย

การส่งออกของไทยมีสัญญาณฟื้นตัวชัดเจนขึ้นจากปัจจัยสนับสนุนข้างต้น แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อส่งออก ดังนี้ (ศูนย์ข้อมูลการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ, 2553)

1. ทิศทางและแนวโน้มของราคาน้ำมันในตลาดโลกที่มีการปรับตัวสูงขึ้น และมีความผันผวนค่อนข้างมาก
2. ทิศทางและแนวโน้มของเศรษฐกิจของตลาดส่งออกสำคัญ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาจากผลกระทบจากปัญหาสินเชื่อ Sub-prime อาจส่งผลกระทบต่อต่อภาวะเศรษฐกิจและการค้าของประเทศอื่น ๆ ที่เป็นคู่ค้ากับสหรัฐอเมริกา

3. ทิศทางและแนวโน้มของค่าเงินบาท และเสถียรภาพของค่าเงินบาท

4. มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของตลาดส่งออกสำคัญของไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในตลาดส่งออกหลัก คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น

5. ต้นทุนการผลิตในประเทศที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ตามการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ทั้งต้นทุนค่าวัตถุดิบ ค่าสาธารณูปโภค ค่าขนส่ง ค่าระวางเรือ รวมทั้งแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่อาจจะมีการปรับสูงขึ้นเพื่อลดแรงกดดันจากปัญหาเงินเฟ้อ ซึ่งส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยอย่างมาก

6. ปัญหาภายในประเทศส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าส่งออกสำคัญ โดยเฉพาะ การแข็งค่าของเงินบาท การขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ยังมีอยู่ โดยการขาดแคลนทั้งแรงงานที่มีฝีมือและแรงงานทั่วไป การเพิ่มขึ้นของค่าแรงงานในประเทศ และปัญหาการค้าวัตถุดิบที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น รวมทั้งการขาดแคลนวัตถุดิบ ในอุตสาหกรรมส่งออกสำคัญ ได้แก่ อาหารทะเล (ปลาทูนา) ไม้ และอัญมณี เป็นต้น

7. ความต้องการในตลาดโลกที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในตลาดส่งออกหลัก คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่นที่ลดลงตามเศรษฐกิจที่มีการถดถอยมากขึ้น ทำให้ผู้ซื้อในต่างประเทศชะลอการสั่งซื้อหรือหยุดการสั่งซื้อชั่วคราว เพื่อรอดูสถานการณ์ โดยเฉพาะในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 ต่อเนื่องจนถึงต้นปี พ.ศ. 2552 สินค้าที่ได้รับผลกระทบมากเป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นแก่การครองชีพ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และอัญมณี ขณะที่สินค้าที่ยังสามารถขยายการส่งออกได้ ได้แก่ สิ่งทอ พลาสติก วัสดุก่อสร้าง สิ่งพิมพ์ เครื่องเดินทาง ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องสำอาง และชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น

8. ปัญหาการขาดสภาพคล่องของผู้ซื้อในต่างประเทศจากผลกระทบของวิกฤตทางการเงินที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ทำให้มีการขอยืมระยะเวลาในการชำระเงินมากขึ้น ประกอบกับการเลื่อนการส่งมอบ ทำให้ผู้ส่งออกถึงเลที่จะรับคำสั่งซื้อใหม่ ๆ ทั้งจากผู้ซื้อรายเดิม ผู้ซื้อรายใหม่ หรือผู้ซื้อในตลาดใหม่ ๆ เนื่องจากไม่แน่ใจว่าจะได้รับการชำระเงิน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการซื้อประกันการชำระเงินซึ่งเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของผู้ส่งออก และส่งผลทำให้ผู้ส่งออกของไทยประสบปัญหาสภาพคล่องตามไปด้วย

9. การปิดสนามบินสุวรรณภูมิในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ทำให้ผู้ซื้อจากต่างประเทศไม่สามารถเดินทางเข้ามาเพื่อสั่งซื้อสินค้า และได้เดินทางไปซื้อจากประเทศอื่น ๆ แทน ส่งผลกระทบต่อการส่งออกในช่วงครึ่งแรกของ ปี พ.ศ. 2552

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย

ประเภทของอัตราแลกเปลี่ยน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 2 ประเภท คือ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (fixed exchange rate system) และระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (floating exchange rate system) อย่างไรก็ตาม ทั้งสองระบบต่างมีข้อบกพร่อง เพราะเป็นระบบที่ค่อนข้างสุดขั้ว ดังนั้น ในปัจจุบันไม่มีประเทศใดใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนทั้งสองระบบนี้แล้ว แต่ได้ผ่อนคลายเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนทั้งสอง ทำให้มีระบบอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้นอีก 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่แบบยืดหยุ่น และระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบจัดการ ดังนั้นจึงสามารถแบ่งระบบอัตราแลกเปลี่ยนได้ 4 ประเภท คือ (ฐาปนา ฉันทไพศาล, 2544, หน้า 3-8)

1. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (fixed exchange rate system) เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่มีค่าเสมอภาคตายตัว อัตราแลกเปลี่ยนจะเคลื่อนไหวภายในขอบเขตแคบ ๆ จากค่าเสมอภาค เป็นระบบที่มีกฎระเบียบที่บังคับให้ธนาคารกลางหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยมีข้อแตกต่างจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนอื่นที่ธนาคารกลางหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ดุลยพินิจในการจัดการกับตลาดปริวรรตตามที่เห็นสมควร ระบบมาตรฐานทองคำเป็นต้นแบบของระบบอัตราแลกเปลี่ยนนี้ ต่อมาได้ถูกยกเลิกไปเนื่องจากเป็นระบบที่ไม่ยืดหยุ่น เพราะประเทศที่อยู่ภายใต้ระบบนี้จะสร้างเงินขึ้นมาได้ต้องมีปริมาณทองคำอยู่ตามที่ประกาศและต้องยินยอมให้ประชาชนที่ถือเงินสกุลประเทศของตนสามารถเปลี่ยนเป็นทองคำได้ เพราะปริมาณเงินไม่ได้ขยายตัวตามไปตามปริมาณการค้าและการลงทุน หากแต่ขยายตัวไปตามปริมาณทองคำซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบยึดหยุ่น (modified fixed exchange rate system) เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบระบบมาตรฐานทองคำที่ไม่ยึดหยุ่นต่อการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันไม่มีประเทศใดใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบระบบมาตรฐานทองคำ ข้อดีของระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบยึดหยุ่น คือ การมีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน จึงได้ปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบระบบมาตรฐานทองคำเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบยึดหยุ่น ซึ่งมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

3. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบจัดการ (managed floating exchange rate system) เป็นระบบที่เกิดจากการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบเคลื่อนไหวเสรี โดยเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่มีค่าเสมอภาคตายตัว ซึ่งปล่อยให้อุปสงค์และอุปทานของเงินสกุลนั้นทำงานได้ในระดับหนึ่ง โดยธนาคารกลางของประเทศเข้าไปแทรกแซงเพื่อจำกัดขนาดและความผันผวนของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวแบบจัดการจึงใช้กันแพร่หลายทั่วโลก รวมทั้งระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยในปัจจุบัน

4. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวอย่างเสรี (freely floating exchange rate system) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่เคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างเสรีภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลใด ๆ จะเคลื่อนไหวตามอุปสงค์และอุปทานของเงินตราสกุลนั้น ๆ โดยธนาคารกลางจะไม่มีแทรกแซง ในอดีตมีการใช้ระบบนี้ในระยะสั้น ๆ ในประเทศแถบยุโรปช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ทั้งนี้เพราะมีข้อเสียหลายประการ คือ ค่าอัตราแลกเปลี่ยนจะผันผวนขึ้นลงตลอดเวลาตามอุปสงค์และอุปทาน ทำให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก และธนาคารกลางไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงตลาดปริวรรตเงินตราได้ ทำให้นโยบายการเงินไม่มีประสิทธิภาพในการแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย และปริมาณเงิน

วิวัฒนาการของระบบการเงินระหว่างประเทศของประเทศไทย

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ผ่านการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (fixed exchange rate system) ซึ่งเคลื่อนไหวไม่เกินขอบเขตที่กำหนด จนกระทั่งเริ่มมีการปรับระบบให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเคลื่อนไหวตามปริมาณและความต้องการของเงินตราต่างประเทศ ดังนี้ (พรายพล คุ่มทรัพย์, 2547, หน้า 211-213)

1. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราก่อนการจัดตั้งกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยผูกค่าเงินบาทไว้กับเงินปอนด์สเตอร์ลิง โดยค่าเงินบาทอยู่ในระดับ 11 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง และปล่อยให้มีการขึ้นลงอย่างเสรี โดยไม่มีกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราแต่อย่างใด จนมาถึงช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ขึ้น โดยการควบคุมในช่วงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการ คือ

1.1 เพื่อรวบรวมเงินตราต่างประเทศไว้ในแหล่งกลาง

1.2 เพื่อควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศให้เป็นประโยชน์ต่อ

ส่วนรวม และสอดคล้องกับนโยบายของทางการ

1.3 เพื่อควบคุมมิให้มีการเล็งโอนเงินทุนออก

1.4 เพื่อรักษาค่าเงินบาทให้มั่นคง

ภายหลังสงครามโลกสิ้นสุดลง เศรษฐกิจของประเทศไม่มั่นคง ประสบปัญหาเงินเฟ้อ มีภาวะในการบูรณะประเทศ เกิดการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ทำให้ภาครัฐต้องเข้าควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอย่างเข้มงวด โดยในปี พ.ศ. 2489 ได้นำระบบการควบคุมการปริวรรตเงินตรามาใช้และกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทางการ (official rate) ขึ้นมา โดยกำหนดให้อยู่ในระดับ 40 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง ทั้งนี้ยึดหลักให้อัตราแลกเปลี่ยนขึ้นอยู่กับอัตราส่วนของปริมาณเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจกับทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ยังกำหนดการรับแลกเปลี่ยนเงินกับธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ผู้ส่งออกนำเงินตราต่างประเทศที่ได้จากการขายสินค้ามาขายให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการ และให้ผู้นำเข้าที่ต้องการซื้อเงินตราต่างประเทศก็สามารถซื้อจาก

ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากต้องการรวบรวมเงินตราต่างประเทศทั้งหมดไว้ที่แหล่งกลาง คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วจัดสรรเงินที่ได้รับมานั้นเพื่อรายจ่ายต่าง ๆ ตามความจำเป็น อย่างไรก็ตามการควบคุมดังกล่าวก่อให้เกิดตลาดมืดขึ้น มีการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในอัตราสูงกว่าทางการกำหนด ทำให้ในปี พ.ศ. 2490 ทางการต้องเปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวประกอบด้วย อัตราทางการ เป็นอัตราที่ทางการกำหนดขึ้นตามกฎหมาย และอัตราเสรี ที่ขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในขณะนั้น โดยกำหนดให้ผู้ส่งออกข้าว ยาง ดีบุก และไม้สัก ต้องส่งมอบเงินตราต่างประเทศให้กับธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการ ซึ่งทางการจะนำเงินจำนวนนี้ไปใช้จ่ายเพื่อการฟื้นฟูประเทศ ส่วนผู้ส่งออกอื่น ๆ นั้นไม่ต้องนำเงินตราต่างประเทศไปขายให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย แต่สามารถนำไปขายในตลาดโดยเสรี

จากมาตรการดังกล่าวทำให้ฐานะเงินตราของประเทศเริ่มมีความมั่นคงขึ้น ในปี พ.ศ. 2495 ทางการจึงเริ่มผ่อนคลายการควบคุมลง โดยอนุญาตให้ตัวแทนรับอนุญาตประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ ทำหน้าที่ซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้ อย่างไรก็ตามได้เกิดภาวะการขาดดุลการค้าอย่างมากในปี พ.ศ. 2496 ทำให้รัฐบาลหันมาทบทวนนโยบายเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ เนื่องจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราไม่สามารถแก้ไขการขาดดุลการค้าและภาวะเงินเฟ้อได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2497 ภาครัฐจึงได้ใช้นโยบายการส่งเสริมการค้าและมาตรการด้านภาษีเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าและปัญหาเงินเฟ้อ โดยมีการแก้ไขระเบียบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นแก่ธุรกิจการค้า ตลอดจนเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของตัวแทนรับอนุญาตและได้จัดตั้งกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศขึ้น

2. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราภายใต้กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน ในปี พ.ศ. 2498 ทางการได้ยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา พร้อมกับจัดตั้งกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Equalization Fund--EEF) ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเหมาะสมกับสถานการณ์เศรษฐกิจและการเงินของประเทศ กล่าวคือจะมีการเพิ่มอุปทานของเงินตราต่างประเทศในช่วงที่มีความต้องการเงินตราต่างประเทศมาก และจะมีการเพิ่มอุปสงค์ต่อเงินตรา-

ต่างประเทศเมื่อตลาดมีเงินตราต่างประเทศเกินความต้องการ ซึ่งระบบการเงินระหว่างประเทศภายใต้การดำเนินงานของกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนนั้นมีการเคลื่อนไหวดังนี้

2.1 ก่อนการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาท (พ.ศ. 2498-2506) เนื่องจากในปี พ.ศ. 2492 ประเทศไทยได้เข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund--IMF) ซึ่งมีพันธะต้องประกาศค่าเสมอภาคเงินบาทเทียบกับทองคำแท่งภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (fixed exchange rate system) แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจต่าง ๆ ยังไม่เอื้ออำนวยจึงได้ขอผ่อนผันเลื่อนการกำหนดค่าเสมอภาคเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2506 ในระหว่างนั้นทางการปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวไปตามกลไกภาวะตลาด โดยกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีนโยบายแทรกแซงในตลาด เพื่อป้องกันความเคลื่อนไหวผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนเพียงในระยะสั้น ส่วนแนวโน้มในระยะยาวนั้นปล่อยให้เป็นไปตามความต้องการและพื้นฐานที่แท้จริงของเศรษฐกิจ ซึ่งกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนก็สามารถดำเนินการให้ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตรามีเสถียรภาพมั่นคงได้

2.2 ระบบค่าเสมอภาคของเงินบาท (พ.ศ. 2506-2521) ปี พ.ศ. 2506 ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ระบบอัตราแลกเปลี่ยนตายตัวตามพันธะของสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้มีการประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทเทียบกับทองคำหรือเทียบค่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐฯ โดยกำหนดให้เทียบค่าเท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.0427245 กรัม หรือเทียบเป็นอัตราแลกเปลี่ยนดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 20.80 บาท โดยประเทศไทยจะต้องรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้เคลื่อนไหวอยู่ในขอบเขตที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศกำหนด หรือเปลี่ยนแปลงไม่เกินร้อยละ 1 ของค่าเสมอภาคดังกล่าว จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2514 ค่าเสมอภาคของเงินบาทที่กำหนดไว้เริ่มมีปัญหา เนื่องจากปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จึงทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศรับแลกเงินดอลลาร์ที่ประเทศอื่นถืออยู่เป็นทองคำ เริ่มมีบางประเทศปล่อยให้ค่าเงินของตนลอยตัว และถึงแม้มีความพยายามที่จะรักษาระบบอัตราแลกเปลี่ยนของโลกให้มีเสถียรภาพ แต่ไม่เป็นผลเมื่อประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ได้ปล่อยให้ค่าเงินลอยตัวสูงขึ้นจากค่าเสมอภาคในปี พ.ศ. 2516

เมื่อเงินสกุลสำคัญในยุโรปใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวมีค่าสูงขึ้น เมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีผลทำให้ค่าแท้จริงของเงินบาทลดลงเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้า ดังนั้นทางการจึงประกาศเพิ่มค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ 4 โดยกำหนดค่าเสมอภาคใหม่เป็น 1 บาท ต่อ ทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.0368331 กรัม หรือ 20 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ พร้อมทั้งขยายอัตราการเคลื่อนไหวของค่าเสมอภาคจากร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 2.25 การดำเนินการดังกล่าวทำให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้น และทางการสามารถรักษาค่าเสมอภาคในอัตราดังกล่าวมาจนถึงปี พ.ศ. 2521 เมื่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้ยกเลิกระบบค่าเสมอภาคอย่างเป็นทางการ และให้สมาชิกตัดสินใจเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมเองได้

2.3 ระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกับธนาคารพาณิชย์ (พ.ศ. 2521-2524) การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงแรก หลังจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศประกาศยกเลิกการใช้ระบบค่าเสมอภาคของเงินบาท กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนยังคงเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนซื้อขายเงินตราต่างประเทศในอัตราเดิม และค่อย ๆ ขยายอัตราซื้อขายเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่ให้ตลาดเงินตราต่างประเทศปั่นป่วนมาก ต่อมาได้เปลี่ยนวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนจากเดิมที่กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นวิธีการร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกับธนาคารพาณิชย์ (daily fixing) ในปี พ.ศ. 2521

หลักการสำคัญของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน คือ ในทุก ๆ เข้า ของวันทำการกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนและธนาคารพาณิชย์จะร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ ที่ทำการซื้อขายในแต่ละวัน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำการเสนอซื้อขายและปรับอัตราซื้อขาย จนได้อัตราที่สมดุล การที่กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนสามารถเข้าไปเสนอซื้อขายเสนอขายร่วมกับธนาคารพาณิชย์ ทำให้สามารถชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพสอดคล้องกับนโยบายของทางการ ในแง่วิธีการดำเนินงาน ก็มีการปรับให้สอดคล้องกับระบบที่ใช้ คือกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนยกเลิกการซื้อขายกับ

ธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่ประกาศไว้ตายตัวโดยไม่จำกัดจำนวน เปลี่ยนมาเป็นการซื้อขายตามจำนวนและในอัตราที่ตกลงกันในแต่ละวันเท่านั้น

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่ทำให้เกิดความสมดุลนั้นกระทำเฉพาะสำหรับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพียงสกุลเดียว แต่ทว่ารักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนและธนาคารพาณิชย์ยังได้ร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลหลักอีก 6 สกุลด้วยได้แก่ เงินปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน เยนญี่ปุ่น ริงกิตมาเลเซีย ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง โดยใช้วิธีการผูกไว้ระหว่างอัตราบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และดอลลาร์สหรัฐฯ กับเงินสกุลที่เกี่ยวข้อง วิธีการนี้ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันมีการเคลื่อนไหวมากขึ้นตามภาวะตลาด โดยทว่ารักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนพยายามที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มคู่ค้าสำคัญของไทย แทนที่จะรักษาเสถียรภาพกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพียงสกุลเดียว ขณะเดียวกันก็ตระหนักว่าเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นสกุลหลักที่ใช้ชำระเงินค่าธุรกรรมระหว่างประเทศ ดังนั้นการดำเนินการให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ให้มีความยืดหยุ่นขึ้นจึงใช้หลักค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ดังนั้นในทางปฏิบัติค่าเงินบาทจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก

2.4 ทว่ารักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน (พ.ศ. 2524-2527) ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2524 ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มแข็งตัวขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ในตลาดโลก เป็นผลให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าลดลง แต่ตามระบบการรักษาค่าของเงินบาทให้มีเสถียรภาพเทียบกับกลุ่มสกุลเงินหลายสกุล จึงทำให้ต้องปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงเมื่อเทียบกับสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซง มิฉะนั้นค่าเงินบาทจะแข็งขึ้นมากเมื่อเทียบกับสกุลอื่น ๆ ตามค่าดอลลาร์สหรัฐฯ ไปด้วย ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อความสามารถในการแข่งขันด้านส่งสินค้าออกและกระทบต่อฐานะดุลการชำระเงินของประเทศในที่สุด

ช่วงกลางปี พ.ศ. 2524 ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในตลาดโลกยังคงแข็งตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นผลให้ธุรกิจต่าง ๆ และธนาคารพาณิชย์ไม่มีความมั่นใจต่อค่าเงินบาท มีการคาดคะเนถึงกำไรอัตราแลกเปลี่ยน และมีการเร่งชำระคืนหนี้ต่างประเทศ ทำให้เงินสำรองทางการลดลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในระบบที่ทว่ารักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน

ร่วมกับธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน หรือ Daily Fixing นั้นทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถรู้ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนขายออกไปอย่างต่อเนื่องทุกวัน จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจในค่าเงินบาทรุนแรงขึ้น ดังนั้นในวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ทางการจึงประกาศลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ จากอัตราเดิมเท่ากับ 21 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นอัตรา 23 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อไม่ให้ค่าเงินบาทแข็งตัวเกินความเป็นจริงเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ พร้อมกันนั้นก็ได้ยกเลิกระบบ Daily Fixing ไป

หลังจากนั้นทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน ก็ได้คงอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ไว้ที่อัตรา 23 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ มาจนถึงปลายปี พ.ศ. 2527 ซึ่งในช่วงระหว่างนั้น ทางการได้ใช้วิธีการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบอัตราแลกเปลี่ยน โดยมีการดำเนินมาตรการเสริมหลายประการ ได้แก่ วิธีการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐ กับธนาคารพาณิชย์โดยวิธีค้ำประกันอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์และลูกค้ากู้เงินจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยผ่อนคลายภาวะเงินตึงในขณะนั้นด้วย และยังได้ขอความร่วมมือโดยให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศทันที เป็นบวกไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนจนเกินไป นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้ส่งออกที่ได้รับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบรับช่วงซื้อลดตัวเงิน ต้องทำสัญญาขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ต้องขายเงินตราที่รับซื้อล่วงหน้าไว้นั้นทันทีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับการธุรกิจ อีกทั้งทำให้ค่าธรรมเนียมการประกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (premium) ไม่สูงเกินไป

2.5 ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยโยงค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล (พ.ศ. 2527-2540) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้มาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา ค่าเงินบาทจะผูกโยงไว้กับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ มาโดยตลอด จึงทำให้ค่าเงินบาทเปลี่ยนแปลงไปตามค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ตลอดเวลา ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2527 ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ในตลาดโลกแข็งตัว

ขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ ระบบการผูกค่าเงินไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพียงสกุลเดียวทำให้ค่าเงินบาทสูงกว่าที่ควรจะเป็นมาก ก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะดุลการค้าและราคาพืชผล ดังนั้นทางการจึงได้ประกาศปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ที่เรียกว่าระบบตะกร้าเงิน เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.5.1 ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้เป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยแทนที่จะผูกค่าไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพียงสกุลเดียว และให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผู้กำหนดอัตราการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนกับธนาคารพาณิชย์

2.5.2 กองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนได้กำหนดอัตรากลางเริ่มต้นด้วยอัตรา 27 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีผลทำให้ค่าเงินบาทมีค่าลดลงประมาณร้อยละ 15 เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

2.5.3 ในการดำเนินการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้ ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซงทุกวัน โดยคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการ คือ

2.5.3.1 ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย ซึ่งเป็นสกุลเงินที่อยู่ในตะกร้าเงินของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่าเงินบาทสกุลเงินเหล่านั้น ได้แก่ ดอลลาร์สหรัฐฯ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน เยนญี่ปุ่น และริงกิตมาเลเซีย เป็นต้น

2.5.3.2 ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในแต่ละวันที่ผ่านมา

2.5.3.3 เป้าหมายทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศในระยะปานกลาง และระยะยาว เช่น ภาวะเงินเฟ้อ ดุลการค้า อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบจัดการ (managed floating exchange rate system) นับตั้งแต่มีการใช้ระบบตะกร้าเงินมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527 โดยกำหนดค่าเงินบาทเทียบกับกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผู้ประกาศอัตรากลางระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และซื้อขาย

เงินดอลลาร์สหรัฐฯ กับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดนั้น ระบบดังกล่าวทำให้ค่าเงินบาทเป็นสกุลเงินที่มีเสถียรภาพมากที่สุดสกุลหนึ่งในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งเอื้ออำนวยให้การค้าและการลงทุนขยายตัวอย่างรวดเร็วและส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตในเกณฑ์สูงกว่าร้อยละ 8 ต่อปี

อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ทางการมีนโยบายการเปิดเสรีทางการเงิน (liberalization of financial market policy) ซึ่งเป็นการเปิดเสรีแบบปราศจากการกำกับดูแลเงินทุนที่ไหลเข้าออกธุรกิจภาคเอกชนก่อนนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นจนภาระหนี้ต่างประเทศเกินขีดความสามารถที่ระบบเศรษฐกิจจะรองรับได้ ประกอบกับภาวะการณ์ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่ต่อเนื่องกันมาหลายปี ดังนั้นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ประเทศไทยจึงเริ่มมีปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศ ทางการจึงได้ดำเนินนโยบายการเงินการคลังอย่างระมัดระวัง เพื่อชะลอการใช้จ่ายของระบบเศรษฐกิจภายใต้กรอบการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาท แนวนโยบายดังกล่าวมีผลให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งอัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวดีขึ้น แต่มาตรการดังกล่าวรวมทั้งภาวะส่งออกที่ตกต่ำ และเงินทุนนำเข้าชะลอลดลง ส่งผลให้เศรษฐกิจชะงักงัน ในด้านการเงินนั้น อัตราดอกเบี้ยในประเทศยังคงระดับสูงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 2 ปี ทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ประสบปัญหาหนี้เสีย ทำให้เกิดข้อจำกัดในการขยายตัวของสินเชื่อและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียกร้องกันอย่างกว้างขวางให้ผ่อนคลายนโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ จึงเกิดการคาดคะเนว่าทางการจะใช้มาตรการด้านอัตราแลกเปลี่ยนมาเป็นเครื่องมือแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยลดลงได้

ทั้งนี้นับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดการเก็งกำไรค่าเงินบาทเรื่อยมา ซึ่งภาครัฐได้เข้าแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินบาทอย่างต่อเนื่อง ทำให้สภาวะเงินทุนสำรองของประเทศอยู่ในภาวะที่เป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับเกิดข่าวลือการลดค่าเงินบาทและมีการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง โดยการเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยกับประเทศเม็กซิโกที่ต้องลดค่าเงินเปโซในช่วงปี พ.ศ. 2537 จนทำให้ธุรกิจเอกชนขาดความเชื่อมั่นในค่าเงินบาท ปัญหาเศรษฐกิจเริ่มเลวร้ายเมื่อสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือของต่างประเทศ

หลายสถาบันประกาศลดเครดิตทางการเงินของประเทศไทยลง รวมถึงปัญหาทางการเงินที่วุ่นวายเป็นโอกาสให้นักเก็งกำไรต่างชาติโจมตีค่าเงินบาทอีกหลายครั้ง จนกระทั่งกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยต้องประกาศปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 เพื่อยุติความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น และปรับไปสู่ระบบที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวนี้เป็นระบบที่ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดโดยกลไกตลาด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศเป็นสำคัญ มิได้ผูกติดกับสกุลใดสกุลหนึ่งหรือหลายสกุลในระบบตะกร้าเงิน โดยที่ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้กำหนดอัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับลูกค้าเอง (counter rate) ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามธนาคารแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตามธนาคารแห่งประเทศไทยยังคงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดระดับและทิศทางของอัตราแลกเปลี่ยนในตลาด โดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น ดุลการค้า ดุลการชำระเงินเงินสำรองของประเทศ ภาวะตลาด ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ค่าเงินบาทมีการเคลื่อนไหวในลักษณะที่ผันผวนมากเกินไปในระยะสั้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพในระยะยาว ซึ่งการเข้าแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งประเทศไทย จะกระทำการผ่านกลไกของตลาดเงินใน 3 ทางคือ

- 3.1 การซื้อขายพันธบัตรผ่านลูกค้าของธนาคารแห่งประเทศไทยในตลาด (Open Market Operation--OMO)
- 3.2 การซื้อขายพันธบัตรในตลาดซื้อคืนพันธบัตร (Bond Repurchase--Repo)
- 3.3 การให้สถาบันการเงินกู้ยืมผ่านหน้าต่างการเงิน โดยมีอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานเป็นตัวกำหนดทิศทางของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นอื่น ๆ ของสถาบันการเงิน